

Besmettelijke zeefbeentumor in Nederland

Bij een schaap dat in 2018 werd ingestuurd voor pathologisch onderzoek is de besmettelijke zeefbeentumor vastgesteld. Begin 2019 is dit type tumor op hetzelfde bedrijf opnieuw aangetoond. Het is de eerste keer dat deze aandoening bij schapen in Nederland is vastgesteld.

Zeefbeentumoren bij schapen kunnen een virale oorsprong hebben. Om te kijken of dat in dit geval ook zo was zijn monsters

naar het Moredun Research Institute in Schotland gestuurd. Hieruit bleek dat er inderdaad sprake was van een virale achtergrond van de tumor. De officiële naam voor dergelijke zeefbeentumoren is ovine enzootic nasal adenocarcinoma en het oorzakelijk virus heet enzootic nasal tumor virus (ENTV).

ENTV kan zich via besmette aerosolen verspreiden en daarom is het belangrijk om maatregelen te nemen om verspreiding te

De tumor, uitgaande van het zeefbeen, is uitgebreid in de neusholte en de voorhoofdsholte. Hier is de tumor door het schedeldak gegroeid en ook onderhuids aanwezig. De zogenaamde zeefbeentumor (adenocarcinoom) was zichtbaar als weefseluitgroei uit het rechter neusgat. Deze foto is gemaakt door één van de pathologen van GD.

voorkomen. De aandoening kan alleen worden aangetoond door pathologisch onderzoek; momenteel zijn er geen betrouwbare testen beschikbaar waarmee screening bij levende schapen kan worden uitgevoerd. Deze tumoren worden meestal niet gezien bij dieren jonger dan twee jaar en in een koppel waar dit probleem speelt is het aantal aangedane dieren in de regel laag.

Tijdens een bezoek van GD aan het getroffen bedrijf heeft de schapenhouder aangegeven dat het schaap in 2016 op het eigen bedrijf was geboren. Er was in 2015 is gebruik gemaakt van Duitse importrammen. In 2018 is er ook een tweejarig schaap gestorven waarvan de eigenaar achteraf niet kan uitsluiten dat het schaap leed aan dezelfde ziekte. Tijdens het bezoek is het koppel geïnspecteerd. Hierbij zijn geen verdachte dieren opgemerkt. Er is toen afgesproken dat de schapenhouder contact zou zoeken met GD zodra er zich bijzonderheden in het koppel voor zouden doen. In 2019 werd door de eigenaar melding gedaan van klinische klachten passend bij ENTV: dikte uit neusopening, ademhalingsproblemen, benauwdheid, neusuitvloeiing, snuiven, zwelling aan de neusrug en een uitpuilend oog. Deze klachten worden veroorzaakt door de ruimte die de groeiende tumor in de neusholte en daarbuiten inneemt. Ook in de weken daaropvolgend werd driemaal melding gemaakt van klinische klachten. Alle betreffende schapen zijn aangeboden voor sectie en bleken een kwaadaardige tumor in het zeefbeen te hebben.

Jaagsiekte: een 'vergelijkbare' aandoening

Een aandoening die qua oorzakelijke achtergrond op deze aandoening lijkt is jaagsiekte: een aandoening veroorzaakt door een beta-retrovirus (JSRV). Dit virus maakt dat vloeistof producerende cellen van kleine luchtwegen en longblaasjes tumoreus ontaarden. De longtumor produceert vocht en deze toenemende vochtproductie zorgt er uiteindelijk voor dat het schaap hoorbaar ademhaalt. In een later stadium loopt schuimig vocht uit de neus als je de kop van het dier laag of de achterbenen hoog

houdt. In ons land is jaagsiekte in 1978 vastgesteld bij uit het Verenigd Koninkrijk geïmporteerde schapen. Na het stellen van de diagnose zijn alle importdieren en alle schapen die met deze dieren in contact waren geweest geruimd. Daarna is jaagsiekte in Nederland niet meer vastgesteld.

Opvolging

Het is van groot belang te voorkomen dat de ziekte zich verder verspreidt. Nader onderzoek in het betreffende koppel is wenselijk, maar ook in koppels waar in het verleden contact mee is geweest. GD adviseert om dit koppel te ruimen, net zoals dat is gedaan met het koppel waar jaagsiekte in de jaren 70 werd aangetoond. Echter, voor ENTV geldt momenteel geen regelgeving en zodoende kan het advies niet worden afgedwongen.

Al sinds 2002 houdt de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) zich intensief bezig met de uitvoering van de diergezondheidsmonitoring in Nederland. Hiervoor werken wij nauw samen met onder andere de diersectoren, de zuivel, het ministerie van LNV, dierenartsen en veehouders. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring oplevert. Samen werken we aan diergezondheid in het belang van dier, dierhouder en samenleving.